

P Protocol Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

V&VN Meldcode

Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Stappenplan voor Verzorgenden, Verpleegkundigen en Verpleegkundig specialisten

Inhoud

- I. Inleiding
- II. Huiselijk geweld en kindermishandeling
- III. De stappen van de meldcode
- IV. Informatie verstrekken op verzoek van Veilig Thuis

- Bijlage 1 Het beroepsgeheim, het meldrecht en de zorgplicht
Bijlage 2 Omgaan met het verpleegkundig of zorgdossier: Verslaglegging, inzage, bewaartermijn en vernietiging
Bijlage 3 Verantwoordelijkheden van de instelling voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat
Bijlage 4 Tips voor gesprek met kinderen en bieden van informatie aan kinderen

Afwegingskader Meldcode Schema 2019

VenVN Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling 2018

Algemene Vira informatie

Balansmodel kind en gezin

Balansmodel volwassenen en ouderen

Dilemmalijst signaleren km-hg

Extra info Aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld km-om

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	1 van 27

VOORWOORD

Huiselijke geweld en kindermishandeling komen veelvuldig voor in Nederland. De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling hangt voor een belangrijk deel af van beroepskrachten, die met de slachtoffers, getuigen en plegers te maken hebben. Zij moeten het geweld signaleren en vervolgens ook handelen. In de praktijk blijkt dat makkelijker gezegd dan gedaan.

Als verzorgenden, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten behoren wij tot de beroepskrachten die in onze beroepsuitoefening direct of indirect met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling in aanraking kunnen komen. Wij hebben intensief contact met de zorgvragers, waardoor wij ons een goed beeld kunnen vormen van eventuele (gezins)problematiek. Wij hebben daarom ook een rol bij het signaleren en de aanpak van dit geweld. Dat behoort tot onze professionele verantwoordelijkheid.

De V&VN Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling ondersteunt je in je aanpak van of huiselijk geweld en kindermishandeling, zodat de slachtoffers (en hun gezinnen) op tijd passende hulp krijgen. De Meldcode is tot stand gekomen in 2011 (herzien in 2013 en 2015) door de samenwerking tussen V&VN en NVSHV. In 2018 hebben verzorgenden, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten hun krachten, kennis en ervaringen gebundeld om de bestaande Meldcode aan te vullen met een afwegingskader.

Het aanvullende afwegingskader is tot stand gekomen in samenwerking met V&VN en Augeo Foundation en met behulp van een financiële bijdrage van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Tevens zijn elementen in de meldcode, die verband houden met het afwegingskader, herzien.

De verwachting is, om aan te blijven sluiten bij de actuele praktijken en wet- en regelgeving, dat de volledige meldcode in de komende jaren zal worden herzien.

Dit is een samenvatting van de V&VN Meldcode, waarin de kernpunten van de Meldcode opgenomen

zijn. Je kunt zo snel zien wat er van je verwacht wordt bij een vermoeden van kindermishandeling of

huiselijk geweld. Het blijft daarbij belangrijk om ook de uitgebreide versie van de Meldcode te raadplegen.

Onderdeel van:	Kwaliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	2 van 27

I. INLEIDING

1. De uitgebreide Meldcode en de samenvatting

V&VN heeft een uitgebreide Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling ontwikkeld. Daarin staan niet alleen de stappen die je moet zetten bij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld, maar ook andere informatie die in dit kader van belang is (zoals een uitgebreide toelichting bij de stappen, regels voor het informeren van Veilig Thuis, informatie over het beroepsgeheim en over de dossiervorming). V&VN wil hiermee jou als verzorgende, verpleegkundige en verpleegkundig specialist ondersteunen in je aanpak van deze vormen van geweld. De uitgebreide Meldcode is te vinden op www.venvn.nl. Om te zorgen dat je snel kunt zien wat je moet doen bij (een vermoeden van) huiselijk geweld of kindermishandeling heeft V&VN de hoofdpunten van de uitgebreide Meldcode in hier samengevat.

Raadpleeg bij (een vermoeden van) kindermishandeling of huiselijk geweld ook de uitgebreide

Meldcode op www.venvn.nl.

Herziene meldcode versie 2018

In 2017 is de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling opnieuw aangepast: alle beroepsgroepen die onder de werking van de Wet vallen moeten een afwegingskader in hun meldcode

opnemen en beroepskrachten moeten vanaf 1 januari 2019 werken met deze herziene meldcode.

In aanvulling op het Basismodel Meldcode heeft het Ministerie van VWS in 2017 het Basisdocument

Het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling gepubliceerd. In deze herziene V&VN Meldcode versie 2018 is een afwegingskader opgenomen. Bovendien is in deze herziene meldcode expliciet aandacht voor het belang van kinderen. De aanbevelingen uit de 'Handreiking participatie van kinderen in meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' zijn opgevolgd.

2. De verantwoordelijkheden van jou als verzorgende, verpleegkundige en verpleegkundig specialist

Bij het signaleren en aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling mag van jou als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist worden verwacht dat je:

- alert bent op risicofactoren en signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- actuele kennis hebt over risicofactoren en over signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

en dat je deze kennis op peil houdt;

- over vaardigheden beschikt om gesprekken te voeren met alle betrokkenen bij de kindermishandeling

of het huiselijk geweld en met andere beroepskrachten en dat je deze vaardigheden onderhoudt;

- de V&VN Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling en de meldcode van je eigen instelling

kent en deze, bij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld, toepast om zo over de te zetten

stappen zorgvuldig te besluiten.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	3 van 27

II. HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

1. Omschrijving huiselijke geweld en kindermishandeling

Huiselijk geweld

Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bereiding door iemand in de huiselijke kring.

Met huiselijk

geweld wordt bedoeld op lichamelijk, geestelijk of psychisch geweld waarbij alleen meerderjarigen rechtstreeks zijn betrokken. Bijvoorbeeld geweld tussen twee (ex) partners, tussen een meerderjarig kind en zijn ouder of tussen andere meerderjarige huisgenoten.

Kindermishandeling

Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychische letsel.

2. De zorgvrager is niet altijd het slachtoffer van mishandeling

Het is bij het signaleren van kindermishandeling van belang dat je er attent op bent dat het niet altijd de

zorgvrager is die mogelijk slachtoffer is van kindermishandeling. Je kunt als verpleegkundige,

verzorgende of verpleegkundig specialist ook te maken krijgen met zorgvragers die door eigen ziekte,

beperking, verslaving, of stoornis, niet in staat zijn om hun kinderen voldoende zorg of bescherming te

bieden. Overigens kan de professional zich ook in het contact met een adolescent zorgen maken over

eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin. In alle gevallen voer je een kindcheck uit.

Dat betekent dat je bij een dergelijke zorgvrager na moet gaan of hij/zij kinderen heeft en dat je, ook als

je de kinderen niet kent, toch let op risico's voor de kinderen als de zorgvrager door zijn medische situatie of door andere omstandigheden niet in staat lijkt om goed voor zijn kinderen te zorgen.

Je dient je als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist niet alleen aandacht te hebben voor de zorgen en vragen van de zorgvrager. Maar ook, voor zover redelijkerwijs mogelijk, voor de situatie van de kinderen en de partner en huisgenoten van de zorgvrager. Meen je dat er risico's zijn voor de veiligheid of ontwikkeling van de kinderen door de situatie van de zorgvrager, dan volg je op basis van deze 'oudersignalen' de stappen van de meldcode.

Extra aandacht voor de situatie waarin kinderen zich bevinden, is in ieder geval nodig als de ouder tevens zorgvrager:

- verslaafd is aan drugs, alcohol of gokken;
- een poging tot zelfmoord heeft gedaan;
- zwanger is en bij deze zwangerschap een riskante levensstijl heeft;
- kampt met ernstige psychische problematiek;
- een verstandelijke beperking heeft;
- zelf slachtoffer is (geweest) van geweld;
- ernstig of chronisch ziek is waarbij de zorg voor deze zieke (ten dele) voor rekening van een

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	4 van 27

kind lijkt te komen.

3. Meldnormen

Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn meestal geen eenmalige incidenten. Geweld, verwaarlozing, misbruik en emotionele onveiligheid kunnen jaren voortduren. Bovendien kan het geweld van generatie op generatie doorgaan. Eerder geweld is de belangrijkste voorspeller voor toekomstig geweld. De meeste professionals zijn echter voor een relatief korte periode betrokken bij slachtoffers en plegers van huiselijk geweld of kindermishandeling. Zij beschikken veelal over onvoldoende informatie ten aanzien van eerder slachtoffer- of plegerschap van betrokkenen. Professionals die succesvol hulp hebben verleend in een gezinssysteem waar huiselijk geweld speelt, hebben vaak niet de mogelijkheden om te signaleren dat geweld na enkele maanden of jaren weer terugkeert. Daarom is het van belang dat situaties van ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling altijd bij Veilig Thuis te melden, zodat Veilig Thuis signalen over een langere periode van tijd en vanuit verschillende bronnen bij elkaar kan brengen. En zodat Veilig Thuis snel(ler) signaleert wanneer opnieuw sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling en passende, toereikende hulp kan worden ingezet om structurele patronen van geweld te doorbreken.

In navolging op de wijziging van het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is dat ondervangen door in de stappen 4 en 5 van de meldcode een afwegingskader op te nemen.

Meldnormen: Is melden noodzakelijk?

Een melding bij Veilig Thuis is vanuit je professionele norm noodzakelijk:

1. In ALLE gevallen van (vermoedens van) ernstig huiselijk geweld en kindermishandeling, dat wil zeggen (vermoedens van) acute en / of structurele onveiligheid. Als een (minderjarig) slachtoffer zelf om hulp vraagt voor of zich uit over huiselijk geweld of kindermishandeling (een onthulling doet) kan dat opgevat worden als een acute crisis en valt als zodanig onder deze eerste meldnorm.
2. In alle ANDERE gevallen waarin je meent dat je, gelet op je competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer je hulp biedt of organiseert om zorgvragers te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling en constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Acute en structurele onveiligheid, waaronder ook onthulling

Onder acute onveiligheid wordt verstaan: Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Onder structurele onveiligheid wordt verstaan: Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	5 van 27

belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. Slachtoffers die uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een professional zonder hulp te vragen dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden.

Dit noemen we onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen. In schema 1 zie je de plek van de afwegingsvragen in het stappenplan.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	6 van 27

III. DE STAPPEN VAN DE MELDCODE

Het stappenplan

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast in het verpleegkundig - of zorgdossier.
- Beschrijf de stappen die je hebt gezet en de besluiten die worden genomen.
- Leg ook vast wie je hebt geraadpleegd en wat je in dit overleg hebt afgesproken.
-

Doe de kindcheck bij 'oudersignalen'. Ga na of:

- de zorgvrager kinderen heeft;
- daarvoor adequate tijdelijke opvang is;

de zorgvrager de kinderen structureel voldoende kan beschermen, verzorgen en opvoeden.

Als je een signaal opvangt dat mogelijk kan wijzen op huiselijk geweld of kindermishandeling start je de meldcode en breng je alle signalen in kaart. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van een signaleringsinstrument als de instelling of praktijk daarover beschikt.

Als een (minderjarig) slachtoffer zelf hulp vraagt of onthult

Als een (minderjarig) slachtoffer uit zichzelf om hulp vraagt of vertelt thuis geweld of verwaarlozing mee

te maken, betekent dit vaak dat hij of zij een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

Onthulling is onderdeel van meldnorm 1. Dat betekent dat je direct contact opneemt met Veilig Thuis en

samen bepaalt wat noodzakelijke vervolgstappen zijn.

Bij een onthulling is het van belang dat je het (minderjarige) slachtoffer een aantal dingen vertelt:

- Dat je je zorgen maakt over hetgeen het slachtoffer je vertelt: geweld hoort niet thuis in een gezinssituatie.

Indien de zorgvrager minderjarig is vertel je daarnaast dat hij / zij er recht op heeft om veilig op te groeien.

- Dat de onthulling voor jou reden is om contact op te nemen met Veilig Thuis, omdat zij deskundig zijn

als het om mensen met deze ervaringen gaat en je samen met hen wilt overleggen welke vervolgstappen je het best kunt nemen. Vertel dat je ten alle tijden met hem of haar overlegt wat die vervolgstappen zullen zijn en dat zijn / haar mening daarover wordt meegewogen in de beslissing.

- Vertel de zorgvrager ook wat hij / zij van jou kan verwachten: wat je vanuit jouw rol en verantwoordelijkheden wel en niet voor het slachtoffer kunt betekenen. Dat is voor alle slachtoffers van belang, maar geldt in het bijzonder voor minderjarige slachtoffers.

Als een zorgvrager strafbare feiten onthult, dan ga je niet verder in gesprek over signalen of zorgen, maar meld je direct bij Veilig Thuis of de politie. Er start dan een strafrechtelijke procedure naast de meldcode, waarbij het veilig stellen van bewijs belangrijk is. Indien sprake is van een recent seksueel misdrijf, neem dan contact op met het Centrum Seksueel Geweld op 0800-0188.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	7 van 27

Kindcheck: zorgen over anderen dan de zorgvrager

Heb je zelf geen contact met de kinderen van de zorgvrager, dan kun je toch signalen vastleggen over de situatie waarin deze kinderen zich mogelijk bevinden, als de toestand van de zorgvrager daar aanleiding toe geeft. Dat is het geval als de zorgvrager alcohol- of drugintoxatie heeft, psychisch ernstig in de war is, een poging TS heeft gedaan, volwassen slachtoffer van huiselijk geweld is of de gevangenis in moet. In deze gevallen doe je de kindcheck: je gaat na of de zorgvrager kinderen heeft, of daarvoor adequate tijdelijke opvang is en of de zorgvrager bij thuiskomst de kinderen structureel voldoende kan beschermen, verzorgen en opvoeden.

Ook in het geval van dergelijke 'oudersignalen' volg je de stappen van de meldcode.

Ook signalen die het vermoeden ontkrachten

Leg ook de signalen vast die het vermoeden van huiselijk geweld ontkrachten of in twijfel trekken.

Denk bijvoorbeeld aan het uitvoeren van een goede en uitgebreide anamnese. Met toestemming van de zorgvrager kunnen eventueel ook foto's worden gemaakt.

Verslaglegging

Neem bij de verslaglegging de volgende regels in acht:

- beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk: leg vast wat je hebt gezien, gehoord, geroken of waargenomen;
- worden ook interpretaties, hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een interpretatie, hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als deze later wordt bevestigd of ontkracht;
- vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd (ook als die derde een van de ouders is);
- leg medische diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht, zoals een arts, een verpleegkundig specialist of een psychiater.

Verhelderingsvragen bij zorg

1. Welk (concreet) gedrag laat het kind, de ouder(e) of anderen (omgeving) zien waardoor jij je zorgen maakt (en/of concrete situatie)?
2. Sinds wanneer doet zich dit voor?
3. Hoe vaak doet het zich voor? Nemen de signalen toe in intensiteit of aantal?
4. In welke situatie(s), op welke momenten?
5. Is er een aanleiding voor dit gedrag (situatie) aan te wijzen?
6. Wat is het gevolg van het gedrag (situatie) voor het kind, de ouder(e), betrokkenen (omgeving)?
7. Wordt de zorg door betrokkenen gedeeld, zo ja wat en door wie?
8. Herkennen de ouders/betrokkenen het gedrag (situatie)? Herkennen de ouders/betrokkenen de zorg?
9. Welke acties zijn al ondernomen. Door wie?
10. Wat gaat goed? (concreet)

Zie voor meer informatie over dossiervorming bijlage 2.

Vermoedens van mishandeling door een beroepskracht

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	8 van 27

beroepskracht, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de interne richtlijnen. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiaal advies en advies van Veilig Thuis of een deskundige op het gebied van letselduiding.

- Bespreek de signalen met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling / huiselijk geweld van je organisatie, een deskundige collega, of een leidinggevende.
- Vraag zo nodig advies aan Veilig Thuis.
- Raadpleeg daarnaast zo nodig een deskundige op het gebied van letselduiding, zoals een kinderarts of een forensisch geneeskundige.

Intern overleg

Volg voor het voeren van intern overleg de meldcode of de richtlijn, die daarvoor in je instelling of praktijk geldt. Soms wordt voor het voeren van overleg over de signalen binnen de instelling een speciale aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling aangewezen. In het functieprofiel van de aandachtsfunctionaris vind je meer informatie over de taakomschrijving.

In andere gevallen vindt het overleg (ook) plaats met een leidinggevende. Als je als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist samenwerkt met een arts of een verloskundige, pleeg je in ieder geval ook overleg over de signalen met de betreffende arts of verloskundige.

Advies Veilig Thuis

Heeft het raadplegen van een collega of een leidinggevende je vermoedens niet (geheel) weggenomen, vraag dan advies aan Veilig Thuis. Veilig Thuis kan onder andere adviseren over de interpretatie van signalen, over het voeren van gesprekken met betrokkenen en over de hulp die kan worden ingezet.

Het vragen van advies gebeurt anoniem, dit wil zeggen dat de naam van de zorgvrager niet wordt genoemd.

Advies letseldeskundige

Is er behoefte aan meer informatie over het letsel bij de zorgvrager? Raadpleeg dan een kinderarts, een forensisch geneeskundige of een andere deskundige op het gebied van letselduiding.

Bereikbaarheid Veilig Thuis

Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld kun je contact opnemen met Veilig Thuis T 0800-2000 (Gratis en 24/7 bereikbaar). Binnen kantooruren is Veilig Thuis Gelderland-Midden ook bereikbaar op 088-3556222.

Verslaglegging

Leg vast met wie je intern hebt overlegd (naam en functie) en wat er is afgesproken en leg ook (als dit gevraagd is) het advies vast van Veilig Thuis en de functie en de naam van medewerker van Veilig Thuis met wie je hebt gesproken. Als je het zetten van stappen overdraagt aan een ander, leg deze overdracht dan ook vast in het dossier. Beschrijf nauwkeurig aan wie (naam en functie) het zetten van de stappen in handen is gegeven.

Wie advies vraagt

Of je als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist zelf Veilig Thuis om advies vraagt, of dat de verantwoordelijkheid daarvoor bij een ander ligt (bijvoorbeeld bij de teamleider of bij de arts of verloskundige), hangt af van je werksituatie.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	9 van 27

Werk je in een team, dan bestaan er doorgaans afspraken over de taakverdeling tussen de teamleden in geval van vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Werk je samen met een arts of verloskundige, dan vraagt de arts of verloskundige doorgaans het advies.

Werk je als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist in een situatie waarin alleen jij de zorgvrager ziet, zonder dat er ook nog een andere medisch hulpverlener naar hem kijkt, dan ben jij degene die Veilig Thuis om advies vraagt.

Advies vragen als zelfstandige

Werk je als zelfstandige, dan is in de meeste gevallen overleg binnen de instelling of praktijk niet mogelijk.

Werk je als zelfstandige samen met een arts of een verloskundige, vraag dan in ieder geval advies aan hem of haar. Vraag daarna zo nodig nog advies aan Veilig Thuis.

Werk je als zelfstandige niet samen met een arts of verloskundige, vraag dan altijd advies aan Veilig Thuis. Daarnaast kun je een casus altijd geanonimiseerd voorleggen aan een vakgenoot.

Verschil van mening over het vragen van advies

Het kan voorkomen dat na overleg in het team, of na overleg met de arts of verloskundige, er verschil van mening bestaat over de noodzaak van het vragen van advies aan Veilig Thuis. Bijvoorbeeld omdat jij vindt dat er aanleiding is om advies te vragen, terwijl de personen met wie je hebt overlegd van mening zijn dat de signalen geen aanleiding vormen voor het vragen van advies. Als je als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist na het overleg meent dat er wel aanleiding is om de signalen serieus te nemen en advies te vragen aan Veilig Thuis, kun je zelfstandig contact zoeken met Veilig Thuis en de casus geanonimiseerd voorleggen voor advies. De uitkomsten van het advies bespreek je opnieuw in het team of met de arts of verloskundige. Je noteert het advies van Veilig Thuis en de uitkomst van de bespreking van het advies in het verpleegkundig of zorgdossier.

Stap 3: Gesprek met de zorgvrager

- Bespreek de signalen met de zorgvrager.
- Heb je ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de zorgvrager, raadpleeg dan de aandachtsfunctionaris kindermishandeling / huiselijk geweld van je organisatie, een deskundige collega, een leidinggevende of Veilig Thuis.

Als het mogelijk is voer je meteen een gesprek met de zorgvrager over de signalen waarover je je zorgen maakt, nog voordat je advies hebt gevraagd aan een collega en/of aan Veilig Thuis. Ook als de zorgvrager minderjarig is, kan je in principe je zorgen het best direct voorleggen. Maar in sommige gevallen, bijvoorbeeld als de signalen moeilijk zijn te interpreteren, of op ernstig geweld wijzen, of als je nog niet goed weet hoe je het gesprek aan wilt pakken, is het verstandig om eerst overleg te voeren, voordat je het gesprek met de zorgvrager aan gaat. Ook is het in sommige gevallen goed om eerst samen de risico's in te schatten voordat een gesprek over (ernstige) signalen wordt aangegaan. Al met al kan de wijze waarop het eerste gesprek wordt gevoerd cruciaal zijn voor de gehele aanpak. Daarom is het intern overleg en het advies als stap 2 beschreven, omdat het ook bedoeld is om het voeren van het gesprek met de zorgvrager in stap 3 voor te bereiden.

Gesprek met de zorgvrager

Voor het voeren van het gesprek gelden in het algemeen de volgende regels:

1. Leg de zorgvrager het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan; koppel daaraan geen oordelen (zoals mishandeling of verwaarlozing).
3. Nodig de zorgvrager uit om een reactie hierop te geven.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	10 van 27

4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord en waargenomen.

Het gesprek over de signalen is van groot belang in verband met de vertrouwensrelatie die je met de zorgvrager hebt. Daarom moet zo'n gesprek altijd worden gevoerd, tenzij:

- de veiligheid van de zorgvrager, van jezelf of die van een ander door het gesprek in gevaar kan komen;
- of
- je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de zorgvrager door dit gesprek het contact met je verbreekt, waardoor je de zorgvrager uit het oog verliest.

Extra aandachtspunten in geval van vermoedens van kindermishandeling

1. Gesprek met kinderen

Ook als een zorgvrager nog jong is, is het van belang dat je het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk is, of te belastend voor hem is. Je beoordeelt zelf of een gesprek zinvol en mogelijk is. Voer daarover zo nodig vooraf overleg met de aandachtfunctionaris, met de arts of de verloskundige met wie je samenwerkt, of met Veilig Thuis. Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat zijn ouders daarbij aanwezig zijn, zodat het kind zich vrij kan uiten. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd. Maar vanwege de veiligheid van het kind, van jezelf, of die van anderen, kun je besluiten om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd. Voer hierover vooraf altijd overleg met de aandachtfunctionaris, met de arts of verloskundige met wie je samenwerkt, of met Veilig Thuis.

2. Gesprek met de ouder(s)

Normaal gesproken voer je, als het om een minderjarige zorgvrager gaat, ook een gesprek over de signalen met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijk betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, als regel te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt. Bovendien kunnen informatie geven over de aanleiding van je zorgen en meedenken over mogelijke oplossingsrichtingen.

Verslaglegging

Leg vast met wie je hebt gesproken, beschrijf de reactie van de zorgvrager en/of het kind en/of de ouders op de signalen je met hen bespreekt, de door hem / haar voorgestelde oplossingen en leg ook de afspraken die je maakt vast in het verpleegkundig - of zorgdossier en wie wanneer terugkoppeling geeft. Indien de zorgvrager minderjarig is, leg ook vast welke informatie je gegeven hebt, welke nog ontbreekt en hoe je daarvoor zorgdraagt.

Stap 4: Weging van de informatie die is verzameld en bij twijfel altijd (opnieuw) raadplegen van Veilig Thuis

- Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de (minderjarige) zorgvrager (en zijn ouders) het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling.
- Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.
- Heb je op basis van de verzamelde informatie een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld of kindermishandeling?

Nee: sluit de meldcode af en leg dat vast in het dossier

Ja: beantwoord de volgende vraag:

- Schat ik in dat er sprake is van een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?

Nee: ga verder naar stap 5

Ja: Meld bij Veilig Thuis.

- Raadpleeg in alle gevallen waarin je twijfelt over je vervolgstap (opnieuw) Veilig Thuis.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	11 van 27

Bij stap 4 komt het er op aan dat je alle informatie en alle adviezen die je gekregen hebt bij elkaar

brengt en deze informatie vervolgens weegt. Dit 'wegen' wil zeggen dat je een inschatting maakt van:

- het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling.
- de aard en de ernst van de mishandeling of het huiselijk geweld;
- de kans dat er schade ontstaat door de mishandeling of het geweld bij de zorgvrager of bij een ander.

Vermoeden blijkt ongegrond

Als je vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling op basis van de verzamelde informatie is weggenomen, je hebt bijvoorbeeld een andere oorzaak voor de signalen geconstateerd, sluit je de meldcode af, informeert de zorgvrager(s) hierover en legt dat vast in het verpleegkundig- of zorgdossier.

Blijft je vermoeden bestaan, dan volg je de stappen van de meldcode verder.

Vermoeden van acute en/of structurele onveiligheid

Als je vermoedt dat sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid meld je dat bij Veilig Thuis.

De definities hiervan vind je in hoofdstuk I. Vervolgens beslis je samen met Veilig Thuis welke vervolgstapen voor jou mogelijk zijn.

Verslaglegging

Leg je weging vast in het verpleegkundig of zorgdossier. Leg ook vast hoe de mening van het kind is meegewogen.

Als je op basis van de stappen tot de conclusie komt dat het vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld ongegrond is, sluit de meldcode af, teken dit dan ook aan in het verpleegkundig - of zorgdossier en leg vast op basis van welke gesprekken en adviezen je tot dit oordeel bent gekomen.

NB: Bespreek deze conclusie ook met de zorgvrager en noteer in het dossier dat je dit met de zorgvrager hebt besproken.

Stap 5: Beslissen:

1. Is melden noodzakelijk?
2. Is hulp bieden of organiseren (ook) mogelijk?

Melden is noodzakelijk

Er is sprake van een vermoeden van acute of structurele onveiligheid.

- meld je vermoeden bij Veilig Thuis;
- beschrijf zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen die je hebt vastgesteld;
- geef duidelijk aan als de informatie bij je melding (ook) van anderen afkomstig is; én
- overleg met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf kan doen om de zorgvrager en/of zijn gezinsleden tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld te beschermen.

Hulp bieden of organiseren is (ook) mogelijk

Beslis zelf of in samenspraak met Veilig Thuis of passende en toereikende hulp bieden of organiseren (ook) tot je mogelijkheden behoort.

Bespreek je melding vooraf met de zorgvrager (en/of met de ouder)

1. Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	12 van 27

2. Vraag de zorgvrager uitdrukkelijk om een reactie op de voorgenomen melding.
3. Bij bezwaren van de zorgvrager, bekijk of, en zo ja op welke wijze, je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de zorgvrager of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de zorgvrager of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de zorgvrager of zijn gezinslid de doorslag moet geven en informeer de zorgvrager over je melding.

Melding en beroepsgeheim

Als je een melding doet bij Veilig Thuis zonder toestemming van de zorgvrager en/of zijn ouders, verbreek je je beroepsgeheim. De stappen van de meldcode en de aanwijzingen voor het voeren van een gesprek over je voornemen om een melding te doen, zorgen er voor dat je op een zorgvuldige manier tot dit besluit komt. Voor meer informatie over het medisch beroepsgeheim, zie bijlage 1. Daarin vind je ook in welke gevallen je met de jeugdige zorgvrager zelf en wanneer je (ook) met de ouders over de melding moet overleggen.

Beslissen: Is passende en toereikende hulpverlening bieden of organiseren (ook) mogelijk?

Na de beslissing of het noodzakelijk is een melding te doen bij Veilig Thuis beslis je of het (ook) mogelijk is hulp te bieden of organiseren. Als je een melding hebt gedaan, beslis je dat samen met Veilig Thuis, anders doe je dat zelfstandig. Vanzelfsprekend kan je dat altijd in overleg met Veilig Thuis doen, ook als je geen melding doet.

Hulpverlening is passend en toereikend wanneer is voldaan aan de volgende eisen/voorwaarden:

- Er is voldoende zicht op (on)veiligheid in het heden;
- Er is voldoende zicht op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen);
- Alle betrokken beroepskrachten hebben de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid;
- Hulp is gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van de schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij de betrokkene(n);
- Er is sprake van een gezamenlijke analyse en plan met doelen en evaluatiemomenten van de beroepskrachten. Dit plan is op maat gemaakt met alle betrokkenen binnen het gezin of huishouden;
- Indien meerdere beroepskrachten betrokken zijn, zijn er afspraken over samenwerking en casusregie op de veiligheid (en multidisciplinaire) hulpverlening

Als aan een of meer van de vereisten niet is voldaan, doe je alsnog een melding bij Veilig Thuis.

Verslaglegging

Leg je melding zorgvuldig vast in het verpleegkundig - of zorgdossier. Beschrijf ook:

- welke informatie je bij je melding hebt verstrekt en welke afspraken je met Veilig Thuis hebt gemaakt
- of je al dan niet over de melding met de zorgvrager (en/of de ouders) hebt gesproken en welke reactie de zorgvrager op je voornemen om te melden gaf.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	13 van 27

- Heb je geen contact met zorgvrager (en/of zijn ouders) gehad over de melding, teken dan ook aan waarom dit zo is besloten.
  - Leg ook de naam en de functie vast van de medewerker van Veilig Thuis bij wie je de melding hebt gedaan.
  - Word je later door Veilig Thuis over (de uitkomsten van het onderzoek naar) het huiselijk geweld of de kindermishandeling geïnformeerd, leg dan ook deze informatie vast. Doe dit ook als kindermishandeling of huiselijk geweld niet is gebleken.
- Leg ook vast in het verpleegkundig- of zorgdossier welke hulp je geboden of georganiseerd hebt en op welke manier is voldaan aan de vereisten voor passende en toereikende hulp.

Melden bij Veilig Thuis

Veilig Thuis kan enkel actie ondernemen als je bekend maakt over welk huishouden het gaat. Daartoe moet je de naam van het kind en van het gezin of de meerderjarige zorgvrager noemen. Je geeft bij je melding ook je eigen naam en functie. Het gezin of de meerderjarige zorgvrager krijgt van Veilig Thuis te horen van welke instelling of beroepskracht de melding afkomstig is. Maar op deze regel gelden een paar uitzonderingen. Vanwege de veiligheid van het kind of van de meerderjarige zorgvrager en eventueel de leden van zijn huiselijke kring of van jou kan je melding anoniem blijven voor het gezin.

Noodsituaties

In noodsituaties waarin een slachtoffer onmiddellijk beschermd worden tegen een acuut gevaar, kan je de alarmcentrale bellen op 112 en de politie vragen om hulp te bieden. In noodsituaties kun je, als het om minderjarigen gaat, ook contact zoeken met de Raad voor de Kinderbescherming. NB: Veilig Thuis heeft een landelijk telefoonnummer (**T 0800 - 2000 (gratis en 24/7 bereikbaar)**). Dat geldt niet voor de Raad voor de Kinderbescherming. Zorg er daarom voor dat het nummer van de Raad voor de Kinderbescherming uit je eigen regio op een centrale plek genoteerd staat.

Attent blijven en zo nodig een nieuwe melding doen

Wees je ervan bewust dat de meldcode niet stopt bij een melding of overdracht naar hulpverlening: zo lang je zelf contact hebt met de zorgvrager steun je hem of haar. Blijf ook na je melding attent op signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en doe zo nodig een nieuwe melding als de situatie verslechtert. Blijf ook attent op signalen als Veilig Thuis heeft besloten om geen actie te ondernemen.

Vermoeden blijkt ongegrond

Als je vermoeden van (d reiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling op basis van de verzamelde informatie is weggenomen, je hebt bijvoorbeeld een andere oorzaak voor de signalen geconstateerd, sluit je de meldcode af, informeert de zorgvrager(s) hierover en legt dat vast in het verpleegkundig- of zorgdossier. Blijft je vermoeden bestaan, dan volg je de stappen van de meldcode verder.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	14 van 27

SCHEMA 1

Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> </tr> <tr> <td colspan="3">Stap 1</td> </tr> <tr> <td colspan="3">In kaart brengen van signalen</td> </tr> <tr> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> </tr> </table>				Stap 1			In kaart brengen van signalen						<p>Stap 1: In kaart brengen van signalen De beroepskracht: observeert deelt de zorg met betrokkenen; raadpleegt signalenlijst bespreekt signalen met contactpersoon/aandachtsfunctionaris; registreert. Kindcheck Ga na of:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De zorgvrager kinderen heeft • Daarvoor adequate (tijdelijke) opvang is • De zorgvrager bij thuiskomst de kinderen structureel voldoende kan beschermen, verzorgen en opvoeden <p>NOODSITUATIES Neem contact op met de alarmcentrale van de politie op 112. Als het om minderjarigen gaat dan kan je ook contact opnemen met de Raad voor de Kinderbescherming.</p>
Stap 1													
In kaart brengen van signalen													
<p>Stap 2 Collegiale consultatie en bij twijfel raadplegen Veilig Thuis of deskundige op gebied van letselduiding</p>	<p>Stap 2: Collegiale consultatie en evt. raadplegen Veilig Thuis of deskundige op gebied letselduiding De beroepskracht neemt: contact op met aandachtsfunctionaris en/of leidinggevende (lg) Beroepskracht en/of AF consulteert: interne en externe collega's; Veilig Thuis of deskundige op gebied van letselduiding eventueel andere organisaties. bespreekt uitkomsten consultaties met cliënt / familie overweeg registratie VIRA registreert.</p>												
<p>Stap 3 Gesprek voeren met betrokkene(n)</p>													
<p>Stap 4 Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen</p>	<p>Stap 3: Gesprek voeren met cliënt en/of familie/netwerk Beroepskracht en/of aandachtsfunctionaris/lg deelt de zorg met betrokkenen; registreert.</p>												
<p>Stap 5a Melden en bespreken</p>													
<p>Stap 5b Hulp organiseren en effecten volgen</p>	<p>Stap 4: Wegen aard en ernst en van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij twijfel altijd raadplegen Veilig Thuis De beroepskracht en/of aandachtsfunctionaris/lg: weegt het risico, de aard en ernst op basis van stappen 1 t/m 3; betreft cliënt / betrokkenen bij de weging / de zorg vraagt bij twijfel Veilig Thuis een advies te geven; registreert. Blijft het vermoeden bestaan? Is er een vermoeden van acute en/of structurele onveiligheid? Indien vermoeden ongegrond: sluit de meldcode af en leg vast in het clientdossier.</p>												

	<p>Stap 5a: Melden noodzakelijk Als sprake is van acute of structurele onveiligheid of je zorgvrager en/of gezinsleden niet voldoende kunt beschermen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • melden bij Veilig Thuis • Samen met Veilig Thuis beslissen of hulp ook tot de mogelijkheden behoort
	<p>Stap 5b: Hulp (ook) mogelijk Als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je effectieve hulp kunt bieden of organiseren om dreiging af te wenden • zorgvrager en/of gezinsleden hulp aanvaarden • hulp leidt tot duurzame veiligheid <p>Dan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hulp organiseren • effecten hulp volgen • indien nodig alsnog melden

Onderdeel van:	Kwaliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	16 van 27

Bijlage 1

Het beroepsgeheim, het meldrecht en de zorgplicht

1. Het beroepsgeheim

Als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist ben je gebonden aan het medisch beroepsgeheim: informatie van en over de zorgvrager houd je geheim en vertel je - zonder uitdrukkelijke toestemming van de zorgvrager - niet aan anderen. Dit is het uitgangspunt voor je omgang met informatie van en over de zorgvrager. Het beroepsgeheim is vastgelegd in de Wet BIG en in de WGBO. In de Beroepscode van verzorgenden, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten is deze wettelijke plicht nader uitgewerkt. Reden voor het beroepsgeheim is op de eerste plaats de toegankelijkheid van de zorg. Als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist heb je een vertrouwensrelatie met de zorgvrager. Hij moet erop kunnen vertrouwen dat informatie die hij jou in het kader van de hulpverlening geeft geheim blijft en niet 'op straat' terecht komt. Anders ontstaat het risico dat de zorgvrager de zorgverlening gaat mijden. Dat kan slecht voor zijn eigen gezondheid zijn en, afhankelijk van zijn aandoening, ook slecht voor anderen (bij voorbeeld een infectieziekte).

Daarom geldt dat je geen informatie van en over de zorgvrager mag verstrekken aan anderen, zonder dat hij daarvoor uitdrukkelijk zijn toestemming heeft gegeven. Op deze regel gelden vier uitzonderingen.

Uitzonderingen op het beroepsgeheim

1. Andere medisch hulpverleners die rechtstreeks bij de medische behandeling zijn betrokken, delen in het beroepsgeheim voor zover het verstrekken van informatie noodzakelijk is voor de behandeling. Toestemming daarvoor van de zorgvrager wordt verondersteld zonder dat dit hem uitdrukkelijk hoeft te worden gevraagd. Op basis van deze uitzondering kun je dus overleggen over je signalen met de huisarts of de verloskundige.
2. Het beroepsgeheim kan worden verbroken als een wet je de plicht op legt om informatie over een zorgvrager te verstrekken. Voorbeelden van dergelijke wettelijke plichten zijn onder andere te vinden in de Wet Publieke Gezondheid en in de Wet op de Lijkbezorging.
3. De wettelijk vertegenwoordigers (ouders of voogd) van kinderen en jongeren tot 16 jaar delen in het beroepsgeheim. Dit wil zeggen dat zij ook zonder toestemming van het kind of de jongere mogen worden geïnformeerd over de zorg die aan hun kind wordt verleend. Een uitzondering geldt voor situaties waarin het verstrekken van informatie aan de ouders in strijd is met het belang van het kind.
4. Vanwege een conflict van plichten kun je als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist besluiten om je beroepsgeheim te verbreken. Een conflict van plichten wil zeggen dat de plicht om te zwijgen botst met de plicht om juist door te spreken hulp te bieden aan een zorgvrager die in een ernstige situatie verkeert (zie voor een toelichting op dit begrip paragraaf 2 van dit hoofdstuk).

Aan wie toestemming moet worden gevraagd

Voor het vragen van toestemming voor het verstrekken van informatie aan een ander geeft de WGBO

(artikel 7:457 en 7:465 Burgerlijk Wetboek) de volgende leeftijdsgrenzen.

- is de zorgvrager jonger dan twaalf jaar, dan dient toestemming te worden gevraagd aan zijn

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	17 van 27

wettelijk

vertegenwoordiger;

- is de zorgvrager twaalf jaar of ouder, dan moet aan hem zelf toestemming worden gevraagd;
- is de zorgvrager twaalf jaar of ouder maar wilsonbekwaam, dan moet aan zijn (wettelijk) vertegenwoordiger toestemming worden gevraagd.

Toelichting

Wettelijk vertegenwoordiger is de persoon die het gezag over een minderjarige uitoefent. In de meeste

gevallen oefenen beide ouders het gezag uit, ook na een (echt)scheiding van de ouders. In sommige

gevallen oefent één ouder het gezag uit, bijvoorbeeld als er alleen een moeder is, of na het overlijden van de andere ouder. Ook na een echtscheiding komt het, bij wijze van uitzondering, soms voor dat de rechter het gezag aan één van de ouders toewijst. Zijn de ouders overleden, of heeft de rechter het gezag bij hen beiden weggehaald, dan oefent een voogd het gezag uit en is hij de wettelijk vertegenwoordiger.

Vanaf 12 jaar beslist een zorgvrager volgens de WGBO zelf of hij toestemming geeft voor het verstrekken van informatie over hem. Maar doorgaans moet je bij vermoedens van kindermishandeling ook de ouders van een jongere om toestemming vragen, omdat er ook informatie over de gezinssituatie en over de ouders van de jongere wordt verstrekt. Vermoed je bijvoorbeeld verwaarlozing van een dertienjarig meisje door haar moeder, dan gaat de informatieverstrekking over hen beiden en vraag je aan hen beiden toestemming om over hen met anderen te spreken.

Wilsonbekwaam wil zeggen dat een zorgvrager, bijvoorbeeld door een achterstand in zijn ontwikkeling,

door een psychische stoornis of door een verstandelijke beperking, niet in staat is zijn rechten uit te oefenen of de gevolgen daarvan te overzien. In dat geval oefent de wettelijk vertegenwoordiger de rechten van de zorgvrager namens hem uit. In geval van een minderjarige zijn dit de ouders of de voogd. In geval van een meerderjarige is dit de door de rechter benoemde mentor of de curator. Is er geen wettelijk vertegenwoordiger benoemd voor de meerderjarige wilsonbekwame, dan kan als vertegenwoordiger van de zorgvrager optreden, de ouder, het meerderjarige kind of de meerderjarige broer of de zus van de zorgvrager.

Uitwisseling van informatie tussen medisch behandelaars. De WGBO gaat er vanuit dat de zorgvrager

instemt de informatie-uitwisseling tussen verschillende medisch behandelaars die rechtstreeks bij de behandeling zijn betrokken. Voor deze informatie-uitwisseling hoeft geen toestemming te worden gevraagd. Te denken valt aan het overleg tussen verschillende behandelende artsen, het overleg tussen de fysiotherapeut en de arts, tussen de verpleegkundige, de verzorgende, de verpleegkundig specialist en de behandelend arts, enzovoort. Door deze mogelijkheid om informatie over een zorgvrager uit te wisselen, kan een verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist ook overleg plegen met een collega-verpleegkundige, een collega-verzorgende, een arts, of een verloskundige over signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld. Daarbij kan de naam van de zorgvrager of het gezin worden genoemd.

2. Het conflict van plichten

Bij een conflict van plichten sta je voor de vraag of je je beroepsgeheim moet doorbreken, omdat je een conflict ervaart tussen je plicht tot geheimhouding en je plicht om ernstige schade voor de

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	18 van 27

zorgvrager of
een ander te voorkomen.

Je kunt niet zomaar concluderen dat je een conflict van plichten hebt. Om te bepalen of er echt sprake is van een conflict van plichten, moet je nagaan of aan de volgende criteria is voldaan:

- je moet alles geprobeerd hebben om toestemming van de zorgvrager te krijgen voor het verstrekken van zijn gegevens aan een ander;
- je zwijgplicht brengt je in gewetensnood door de ernst van de situatie waarin de zorgvrager of een ander verkeert;
- er is geen andere manier dan doorbreking van het beroepsgeheim om ernstige schade voor de zorgvrager of een ander te voorkomen;
- doorbreken van je beroepsgeheim zal er redelijkerwijs toe leiden dat de ernstige schade wordt voorkomen of wordt beperkt.

Als deze criteria gelden voor de situatie waarin je je bevindt, heb je te maken met een conflict van plichten. In dit conflict van plichten kun je tot de conclusie komen dat je plicht om ernstige schade voor de zorgvrager of een ander te voorkomen zwaarder weegt dan je plicht om je te houden aan je beroepsgeheim. Als je tot het oordeel komt dat je je beroepsgeheim moet doorbreken, moet je het geheim zo min mogelijk schenden door alleen de relevante gegevens te verstrekken.

Hieronder volgen vijf vragen aan de hand waarvan je in een geval van een conflict van plichten tot een zorgvuldig besluit kunt komen over het al dan niet verstrekken van informatie als je daarvoor geen toestemming kon vragen of kon krijgen van de zorgvrager.

- Is het echt niet mogelijk om toestemming te vragen of te krijgen?
- Welke ernstige schade kan er voor de zorgvrager of een ander ontstaan als ik besluit om geen informatie te verstrekken?
- Is er geen andere manier dan het verbreken van mijn beroepsgeheim om deze ernstige schade te voorkomen?
- Kan deze ernstige schade redelijkerwijs worden voorkomen als ik mijn beroepsgeheim verbreek?
- Welke informatie moet ik aan een andere beroepskracht of instelling verstrekken om de ernstige schade redelijkerwijs te voorkomen, terwijl ik daarbij mijn beroepsgeheim niet verder dan noodzakelijk verbreek?

3. De meldrechten bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling

Om de drempel voor het melden van (een redelijk vermoeden van) kindermishandeling of huiselijk geweld te verlagen en hulpverleners een steuntje in de rug te geven, biedt artikel 5.2.6 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 alle beroepskrachten met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht een meldrecht ten opzichte van Veilig Thuis bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. Dit meldrecht geeft beroepskrachten het recht een redelijk vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden bij Veilig Thuis, ook als daarvoor geen toestemming is gegeven door de ouders of meerderjarige zorgvrager. Daarnaast omvat het meldrecht het recht om desgevraagd aan Veilig Thuis informatie over een kind of over een meerderjarige zorgvrager en zijn huiselijke kring te verstrekken, ook als daarvoor geen toestemming is gegeven door de ouders of meerderjarige zorgvrager. Eenzelfde meldrecht is in het Burgerlijk Wetboek opgenomen voor de Raad voor de Kinderbescherming. Ook hier geldt dat een beroepskracht ook zonder toestemming van de ouders een melding kan doen bij de Raad voor de Kinderbescherming als een kind in de knel zit en een kinderschermingsmaatregel dient te worden overwogen.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	19 van 27

Overigens kan dit meldrecht alleen worden gebruikt in crisissituaties, want normaal gesproken lopen meldingen over vermoedens van kindermishandeling en over andere zorgelijke situaties via het Bureau Jeugdzorg, dat de intakefunctie van de Raad vervult. Vaker komt het voor dat de Raad een beroepskracht, zoals een verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist, benadert met het verzoek om informatie te verstrekken over een gezin. Een dergelijk verzoek doet de Raad bij een onderzoek naar de noodzaak van een kinderbeschermingsmaatregel, zoals een ondertoezichtstelling. Komt de Raad tot het oordeel dat een kinderbeschermingsmaatregel noodzakelijk is, dan dient

de Raad een verzoek in bij de rechtbank om een maatregel. Het is aan de (kinder)rechter om te beslissen of de maatregel al dan niet wordt opgelegd.

In hoofdstuk 4 is beschreven hoe je als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist zorgvuldig om gaat met het wettelijk meldrecht.

4. Beroepsgeheim, meldrecht en meldcode

De verhouding tussen het beroepsgeheim, de wettelijke meldrechten en de meldcode laat zich als volgt samenvatten:

- De beide wettelijke meldrechten maken het mogelijk om zonder toestemming van de betrokkenen je beroepsgeheim te doorbreken

- De stappen van de meldcode zorgen ervoor dat je een besluit over het al dan niet gebruiken van dit

meldrecht op een zorgvuldige wijze neemt.

NB: Als minderjarigen getuige zijn van het huiselijk geweld tussen meerderjarigen, bijvoorbeeld tussen hun ouders of tussen andere huisgenoten, wordt dit gezien als een vorm van kindermishandeling. In dat geval kan (ook) een melding worden gedaan bij Veilig Thuis.

5. De zorgplicht

Als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist heb je een zorgplicht. Dit betekent dat je

je als goed hulpverlener naar de zorgvrager op moet stellen en die zorg moet bieden die van een goede verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist mag worden verwacht. Bovendien mag je een zorgvrager niet in een hulpeloze toestand brengen of (achter) laten. Als je dat opzettelijk wel doet, ben je strafbaar (op grond van artikel 255 Wetboek van Strafrecht¹⁵).

Deze zorgplicht wordt nogal eens als argument aangevoerd voor het doorbreken van het beroepsgeheim.

Het klopt inderdaad dat de zorgplicht of goed hulpverlenerschap kan leiden tot het doen van een melding of het anderszins verbreken van het beroepsgeheim. Maar de zorgplicht leidt daar niet automatisch toe.

Ook vanuit de zorgplicht is een verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist gehouden om zich in te spannen om toestemming te krijgen voor het verstrekken van informatie aan een ander. Pas als dat niet lukt, of niet mogelijk is, komt de vraag aan de orde of er sprake is van een conflict van plichten. Dat kan mogelijk leiden tot het verbreken van het beroepsgeheim. Anders gezegd: dat je een zorgplicht hebt, zegt nog niet wat je moet doen en in welke situatie je wel of niet aan je zorgplicht hebt voldaan. In alle gevallen dien je aan de hand van de hiervoor beschreven vragen na te gaan of er sprake is van een conflict van plichten en of het verbreken van het beroepsgeheim de enig mogelijke weg is. ¹⁵ Wetboek van Strafrecht, art. 255

Hij die opzettelijk iemand tot wiens onderhoud, verpleging of verzorging hij krachtens wet of overeenkomst verplicht is, in een hulpeloze toestand brengt of laat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of een geldboete van de vierde categorie.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	20 van 27

6. Verantwoording afleggen over het verbreken van het beroepsgeheim

Als het beroepsgeheim wordt doorbroken, handelt de verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist in strijd met de zwijgplicht in de Wet BIG en de WGBO. Dit verbreken van het beroepsgeheim

is strafbaar gesteld in artikel 272 Wetboek van Strafrecht. Bovendien kan over het verbreken van het beroepsgeheim door verpleegkundigen een klacht worden ingediend bij het Medisch Tuchtcollege.

Zowel in een strafzaak als in de tuchtrechtspraak gaat het er om of de verpleegkundige, verzorgende of

verpleegkundig specialist op een zorgvuldige wijze tot het besluit is gekomen over het verbreken van het beroepsgeheim. Gekeken wordt of er inderdaad sprake was van een conflict van plichten en of het belang van de zwijgplicht zorgvuldig is afgewogen tegen het belang van het spreken om daarmee de zorgvrager te beschermen. Beantwoording van de in paragraaf 2 van dit hoofdstuk beschreven vijf vragen helpt bij een zorgvuldige besluitvorming.

Daarnaast geldt als eis dat je als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist, voordat er

een besluit wordt genomen, een deskundige collega of een leidinggevende raadpleegt en de arts of verloskundige met wie jij samenwerkt. In geval van een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld kan daarnaast zo nodig Veilig Thuis om advies worden gevraagd.

Ook voor het achteraf afleggen van verantwoording is het van belang om een besluit over het verbreken van het beroepsgeheim zorgvuldig vast te leggen in het verpleegkundig of zorgdossier.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	21 van 27

Bijlage 2

Omgaan met het verpleegkundig of zorgdossier: verslaglegging, inzage, bewaartermijn en vernietiging

1. Verslaglegging in het dossier

Als verpleegkundige, verzorgende of verpleegkundig specialist hoor je alle gegevens die van belang zijn voor de zorg die je biedt, zorgvuldig vast te leggen in het verpleegkundig - of zorgdossier. De informatie over de zorgvrager noteer je op een objectieve manier. Je zorgt ervoor dat je de gegevens zo feitelijk en neutraal mogelijk beschrijft (artikel 2.11 Beroepscode van Verzorgenden, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten).

Bij (een vermoeden van) kindermishandeling of huiselijk geweld is goede verslaglegging uitermate belangrijk. Een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is heel ingrijpend voor de betrokkene(n), zowel als het vermoeden juist is of als blijkt dat het vermoeden ongegrond is. Dat vraagt om zorgvuldig handelen. Een goede feitelijke verslaglegging van de waargenomen signalen, van de gezette stappen en van de resultaten daarvan is een belangrijke basis voor zorgvuldig handelen. Bovendien kun je met een goed opgebouwd dossier je handelen verantwoorden, ook als het gaat om een eventuele melding bij Veilig Thuis.

Ook voor de continuïteit van de zorg is een goede verslaglegging van belang, zodat je vervanger of opvolger weet wat er aan de hand is en wat er gedaan is.

Zorgen over anderen dan de zorgvrager

Eerder in deze meldcode is benadrukt dat je de stappen van de meldcode ook zet, als je vermoedens hebt van huiselijk geweld of kindermishandeling bij een ander dan de zorgvrager. Bijvoorbeeld als je zorgen hebt over de kinderen of de partner van de zorgvrager omdat de zorgvrager verslaafd is, een verstandelijke beperking heeft of een psychische stoornis. Deze zorgen leg je vast in het dossier van de zorgvrager. Je beschrijft met name de omstandigheden waarin de zorgvrager zich bevindt die voor jou aanleiding zijn om je zorgen te maken over de situatie van de huisgenoten. Daarnaast beschrijf je de stappen die je hebt gezet om de huisgenoten eventueel te beschermen tegen de mishandeling of verwaarlozing. Zo kun je bijvoorbeeld aantekenen dat je vanwege de zwaar beschonken toestand waarin de zorgvrager/ alleenstaande ouder zich regelmatig bevindt, je een melding hebt gedaan bij Veilig Thuis om de situatie van de twee kinderen van 1 en 2 jaar oud nader te onderzoeken.

2. Inzage, afschrift, correctie en eigen verklaring

Inzage en afschrift

Een zorgvrager heeft recht op inzage in en afschrift van zijn dossier. Het recht op inzage en afschrift kan alleen worden beperkt voor zover de privacy van een ander dan de zorgvrager daardoor wordt geschaad. Zo kan bijvoorbeeld een geheim adres van de moeder voor de vader (ex partner van de moeder) verborgen worden gehouden.

Correctie

De zorgvrager kan ook vragen om feitelijke gegevens in het dossier aan te passen als de gegevens feitelijk onjuist zijn.

Eigen verklaring

Is de zorgvrager het niet eens met een oordeel dat in zijn dossier is opgenomen, dan heeft hij het recht om aan dit oordeel een eigen verklaring toe te voegen, zodat duidelijk is dat de zorgvrager het niet met het in het dossier opgenomen oordeel eens is.

Leeftijdsgrenzen

Als de zorgvrager nog jong is, gelden de volgende leeftijdsgrenzen:

- Bij een zorgvrager die jonger is dan twaalf jaar, oefent de wettelijk vertegenwoordiger de rechten op inzage, afschrift, correctie en eigen verklaring de rechten van de zorgvrager uit.
- Is de zorgvrager tussen de twaalf en zestien jaar dan, oefenen de wettelijk vertegenwoordiger en de zorgvrager beiden deze rechten uit.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	22 van 27

- Is de zorgvrager zestien jaar of ouder, dan oefent hij zijn recht op inzage en afschrift zelfstandig uit. Zijn wettelijk vertegenwoordiger kan het dossier dan alleen nog inzien met toestemming van de jongere.
  - Is een zorgvrager zestien jaar of ouder maar, bijvoorbeeld door een achterstand in zijn ontwikkeling, een verstandelijke beperking of een psychische stoornis, niet in staat om zijn rechten uit te oefenen, of de gevolgen daarvan te overzien, dan wordt het recht op inzage en afschrift uitgeoefend door zijn (wettelijk) vertegenwoordiger.
- NB: Het recht op inzage van het dossier van hun kind door de ouders of de voogd kan worden beperkt of worden geweigerd als deze inzage in strijd is met de belangen van het kind. Als door inzage in het dossier, bijvoorbeeld in geval van een vermoeden van kindermishandeling, de veiligheid van het kind in de knel kan komen, kan de inzage in het dossier op grond hiervan geheel of gedeeltelijk worden geweigerd. Voordat je een dergelijk besluit neemt, pleeg je overleg met een deskundige collega of een leidinggevende, of met de arts of de verloskundige met wie je samenwerkt.

3. Bewaartermijn van het dossier

De bewaartermijn van de gegevens uit het verpleegkundig of zorgdossier is twintig jaar, tenzij een langere termijn vanuit de zorg van een goed professional nodig is (artikel 454, lid 3 BW).

Indien er in het dossier van de ouder aantekeningen staan over (een vermoeden van) kindermishandeling worden deze aantekeningen twintig jaar bewaard, of nog zoveel langer als voor het beschermen van de belangen van de kinderen nodig is.

De bewaartermijn van het dossier van een minderjarige start in de praktijk vaak op het moment dat hij meerderjarig wordt. Dat betekent dat de bewaartermijn start op zijn 18de jaar en minimaal duurt totdat hij 34 jaar is. De dossiers mogen ook daarna nog bewaard worden, voor zover dit noodzakelijk is in het kader van zorgvuldige hulpverlening. Zeker voor gegevens over (een vermoeden van) kindermishandeling is het belangrijk dat deze geruime tijd bewaard blijven, zodat de minderjarige altijd zelf later zijn dossier kan inzien en zelf over eventuele vernietiging kan beslissen. Bij vermoedens van incest en zedenmisdrijven wordt vaak een termijn van twintig jaar aangehouden nadat het slachtoffer 18 jaar is geworden vanwege de verjaringstermijn van deze misdrijven.

4. Vernietiging van het dossier

Een zorgvrager vanaf 12 jaar kan om (gedeeltelijke) vernietiging van zijn dossier vragen. Volgens de

WGBO (artikel 7:455, lid 1 Burgerlijk Wetboek) moet een instelling binnen drie maanden aan dit verzoek voldoen. Als de zorgvrager nog geen 12 jaar oud is, kan zijn wettelijk vertegenwoordiger namens hem een verzoek indienen om vernietiging van gegevens uit zijn dossier. Voor een zorgvrager tussen 12 en 16 jaar geldt dat de zorgvrager zelf en zijn wettelijk vertegenwoordiger een verzoek tot vernietiging kunnen doen. De WGBO voorziet echter in de mogelijkheid om in een bijzonder geval niet in te gaan op dit verzoek. Dat kan als:

- het belang van een ander dan de zorgvrager zich tegen de vernietiging verzet;
- de vernietiging wettelijk verboden is;
- vernietiging in strijd is met goed hulpverlenerschap ten opzichte van de zorgvrager.

Verzoek van de ouders over hun eigen dossier

Indien de ouders verzoeken om vernietiging van gegevens van (een vermoeden van) kindermishandeling uit hun eigen dossier, kan vernietiging van deze gegevens worden geweigerd indien het belang van het kind zich daartegen verzet. Het kind kan belang hebben bij bewaring van deze gegevens in verband met hulpverlening of voor het geval het later

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	23 van 27

wellicht aangifte zou willen doen van kindermishandeling. Ook is het mogelijk om de gegevens te bewaren in het belang van de bescherming van andere kinderen in het gezin.

Verzoek van de ouders over het dossier van hun kind

Indien de ouders van een kind tot 12 jaar verzoeken om vernietiging van de gegevens van (een vermoeden van) kindermishandeling uit het dossier van hun kind, moet dit verzoek worden geweigerd. Voor het kind (en/of voor zijn broertjes en zusjes) kan bewaring van deze gegevens heel belangrijk zijn wanneer er opnieuw een vermoeden van kindermishandeling ontstaat of voor het geval het kind later wil zien wat er thuis in die tijd toch aan de hand was, of als het later wellicht aangifte van kindermishandeling wil doen.

Verzoek van een kind over zijn eigen dossier

Vraagt een kind vanaf 12 jaar zelf om vernietiging van gegevens uit zijn dossier in verband met een

vermoeden van kindermishandeling, dan moet dit doorgaans geweigerd worden, omdat het vernietigen

van deze gegevens in strijd is met goed hulpverlenerschap ten opzichte van het kind.

Bewaren van de

gegevens kan immers van belang zijn voor mogelijke latere signalen van kindermishandeling. Mocht het gevaar voor het betreffende kind geweken zijn, bijvoorbeeld omdat het kind niet meer thuis woont, dan kan vernietiging eventueel geweigerd worden vanwege de belangen van broertjes en zusjes in het gezin.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	24 van 27

Bijlage 3

Verantwoordelijkheden van de instelling voor het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Instellingen zijn niet alleen verplicht om een meldcode te hebben die aan de eisen van het Besluit verplichte meldcode voldoet, maar dienen ook de kennis en het gebruik van de meldcode binnen de instelling te bevorderen. Deze verplichting om de kennis en het gebruik te bevorderen, is door de wet niet nader ingevuld.

Aangenomen wordt dat dit betekent dat de instelling ervoor zorgt dat de instelling:

- binnen de organisatie en in de kring van zorgvragers bekendheid geeft aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbiedt, zodat verzorgenden, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- voldoende deskundigen (aandachtsfunctionarissen) heeft die de verzorgenden, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- een meldcode heeft die aansluit op de werkprocessen binnen de instelling;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueert en zo nodig acties in gang zet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken maakt over de wijze waarop de instelling zijn beroepskrachten ondersteunt als zij door zorgvragers in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

Onderdeel van:	Kwaliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	25 van 27

Bijlage 4

Tips voor gesprek met kinderen

Beroepshouding

Professionals betrekken kinderen vanuit de grondhouding dat zij van kinderen willen weten hoe het met hen gaat. Hun houding is oprecht en geïnteresseerd: zij luisteren naar het kind en nemen het kind serieus.

Volgens kinderen zelf dragen de volgende aspecten bij aan hun gevoel serieus genomen te worden:

1. Echte interesse van de professional;
2. Geloofd worden door de professional;
3. Uitleg waarom het proces niet volgens de wensen van het kind gaat;
4. In contact blijven ook wanneer er geen probleem (meer) is;
5. Geconsulteerd worden voordat er beslissingen genomen worden en er onderhandeld wordt wat deze beslissingen moeten zijn.

Aanvullend:

- Kinderen scannen je in een paar tellen. En een eerste indruk kan je maar 1 keer maken. Als jij slecht in je vel zit door iets anders, vertel dat dan open en eerlijk. Het kind kan dat dan scheiden van de "scan" die hij/zij gemaakt heeft.

- Het is belangrijk voor het kind het gevoel te krijgen dat JIJ (het kind) de krent in de pap bent. Het kind voelt zich speciaal en het helpt om het vertrouwen van een kind te winnen. Zeg bijvoorbeeld: "wauw, ik ben onder de indruk van hoe jij jouw verhaal vertelt/probeert te vertellen. Dit helpt mij enorm om jou (en jouw ouders) te kunnen helpen!".

Mishandelde kinderen geven aan dat een uitnodigende en aandachtige houding cruciaal is: kinderen

praten vaak niet uit zichzelf over wat hen overkomt. Oprechte interesse blijkt bijvoorbeeld ook wanneer professionals later nog eens vragen hoe het met het kind gaat, ook wanneer het kind is doorverwezen.

Kinderen vinden een 'formeel gesprek' niet altijd prettig. Vaak is het fijner om meer informeel te praten,

bijvoorbeeld tijdens een wandeling of een autorit, of drukken kinderen zich makkelijker uit door te tekenen of met behulp van spel. Dat geldt zeker voor jongere kinderen of kinderen die de Nederlandse taal niet goed spreken of kinderen met beperkingen. Vanzelfsprekend hangt de vorm ook af van de mogelijkheden die professionals hebben om omstandigheden te creëren. Als professional is het in ieder geval belangrijk open te staan voor de wensen van het kind hierin en hierin flexibel te zijn om zo aan te kunnen sluiten bij de wensen en mogelijkheden van het kind.

Algemene tips voor een gesprek met kinderen

- Ga apart met het kind in gesprek. Je kunt al vanaf heel jonge leeftijd met een mishandeld of verwaarloosd kind over zijn of haar problemen praten.

- Schend het vertrouwen van een kind niet. Doe niks zonder het kind te laten weten wat je gaat doen.

Neem besluiten mét het kind, informeer het kind, betrek het kind.

- Praat met een kind in een ruimte waar jullie niet steeds gestoord kunnen worden of waar iedereen naar binnen kan kijken. Probeer schuin naast het kind te zitten, zodat het kind je niet steeds aan hoeft te kijken. Het is vreselijk spannend iets naars te vertellen aan iemand die je niet (zo goed) kent en dan ook nog diegene aan te moeten kijken.

Onderdeel van:	Kw aliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	26 van 27

- Of ga samen iets doen: een spelletje, een tekening maken. Ook dat maakt het gesprek minder spannend.
  - Blijf als professional jezelf, een mens: word geen wandelend protocol of een professional op de automatische piloot. Behandel een kind nooit als 'casus', als 'zaak' of als 'cliënt/patiënt'. Kinderen voelen feilloos aan of zij te maken hebben met een volwassene die er écht voor hen wil zijn of niet.
  - Wees eerlijk en oprecht, geef aan als je iets niet weet of je verlegen met de situatie voelt.
  - Vind het gesprek met dit kind de moeite waard!
  - Geef het kind een eerlijke kans om zijn verhaal te doen, laat je (dis)loyaliteitsgevoelens over de ouders achterwege. Het kind mag ouders diskwalificeren, jij niet. Maak hierin verschil tussen persoon en gedrag.
  - Wees open en ontspannen in je houding, stel niet te veel vragen achter elkaar, geef het kind de kans te bedenken hoe en wat hij wil vertellen.
  - Stel open vragen, of reageer met "wat gebeurde er toen, of wat dacht je toen, wat vond je ervan".
- Probeer gevoelsvragen te vermijden. Het kan voor een kind dan heel dichtbij komen. Daarnaast weten kinderen heel vaak niet hoe zij zich voelden op zo'n moment, ze proberen juist vaak niets te voelen.
- Geef bij start van het gesprek aan dat je allerlei vragen zult stellen, maar dat jij het antwoord niet weet. Als het kind iets niet weet, dan mag het dat zeggen. Je wilt ook dat het kind je verbetert als je iets verkeerd zegt en dat hij of zij het zegt als ze iets niet snappen van wat je zegt.

Onderdeel van:	Kwaliteitshandboek	Datum laatste wijziging:	21-05-2021
Documenteigenaar:	Sirin Daymaz	Printdatum:	01-11-2021
Documentbeheerder:	Hilal Karadavut	Pagina:	27 van 27